

MUZEUM
JANA AMOSE
KOMENSKÉHO
V UHERSKÉM BRODĚ

KONCEPCE

ROZVOJE
NA OBDOBÍ LET
2014 – 2018

AMSTELODAMI, Apud Joannem Ravesteinium. 1673.

VYHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍ KONCEPCE PRO LÉTA ♦ 2009 – 2013

ČÍM JSME – STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA

Přemysla Otakara II. 37, 688 12 Uherský Brod, IČO 00092142, není plátce DPH.

Tel: 572 632 288, Fax: 572 634 078, e-mail: muzeum@mjakub.cz, internet: www.mjakub.cz

Príspevková organizace, zřizovatel Ministerstvo kultury ČR

Zřizovací listinou je organizaci uloženo, aby plnila plnohodnotnou funkci muzea se zvláštním zaměřením na Jana Amose Komenského a na doklady dějin a kultury Uherskobrodsko. Spravuje muzejní sbírku, odborně ji ošetřuje, vědecky zpracovává a prezentuje. Kromě toho pečuje o odbornou knihovnu a sbírku písemností archivní povahy a vydává publikace. Nikoliv malé je kulturní angažmá instituce. Pořádá kulturní a vzdělávací pořady pro širokou veřejnost i odborné semináře a konference. K tomu všemu se od roku 2004 se podílí se na zabezpečení chodu Comenius museum v Naardenu. Působivé historické kulisy a nádherný barokní sál jsou využívány k udělování cen a k významným setkáním zejména školské veřejnosti celého zlínského kraje. Muzeum má ve správě budovy s č. p. 36 a č. p. 37 v Uherském Brodě na ulici Přemysla Otakara II. a dům č. p. 57 v obci Vlčnov. V těchto budovách jsou stálé expozice: *Jan Amos Komenský lidstvu* (pod záštitou UNESCO, z roku 1992), *Starožitnosti Uherskobrodsko* (2002), *Roľnický dům a hospodářské stavení č. p. 57 ve Vlčnově* (1986). V Panském domě v Uherském Brodě byla až do roku 2013 stálá výstava: *Pamětní síň JUDr. Václava Hraběte z Kounic* (od roku 1994). Comenius museum v Naardenu je dlouhodobě zapůjčena expozice: *Vivat Comenius. Posel vzdělanosti, lidskosti a tolerance* (2006). Přepočtený stav pracovníků muzea je v roce 2013 celkem 21 osob.

ODBORNÁ SPECIFIKA MUZEA

Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě (s názvem Komenského od roku 1945) kromě své vlastní muzejní funkce plní na prvním místě úlohu odborného komeniologického ústavu s dosahem regionálním, národním i nadnárodním. Muzeum vydává od roku 1970 recenzovaný časopis *Studia Comeniana et historica*, ve kterém publikují přední čeští i světové komeniologové a vědci z dalších oborů. V dvouleté periodě jsou pořádána *mezinárodní komeniologická kolokvia* (od r. 1971). Od svého založení v roce 1898 je muzeum ústavem zaměřeným především na historii a etnografii města a moravsko-slovenského regionu. Tomu odpovídá i struktura sbírkových fondů, který tvoří poměrně rozsáhlý soubor uměleckých předmětů, vybavení domácnosti městské i vesnické, řemeslných předmětů, oděvů atd. Většina těchto skvostů je vystavena ve stálé expozici *Starožitnosti Uherskobrodská*. S ohledem na Komenského sbírá muzeum umělecké předměty, dokumenty, literaturu i původní tisky Komenského prací, což vše tvoří již poměrně úctyhodný soubor materiálů. Druhým oborem činnosti je budování sbírkového fondu z oboru historie a etnografie regionu. Z minulosti se dá vyzvednout především cenná krojová dokumentace dr. Josefa Beneše. V trendu historické etnografické dokumentace se samozřejmě pokračovalo i v období let 2009 – 2013, kdy muzeum vydalo nesmírně přínosné publikace, a to na vysoké grafické úrovni. Významný podíl v činnosti muzea tvoří i práce s moderními audiovizuálními technologiemi. V souladu s platnou koncepcí je poslední době posilováno edukační působení instituce, a to jak v podobě masových akcí pro veřejnost, tak i drobné práce s dětmi a mládeží i seniory.

SBÍRKOVÉ FONDY

Všechny sbírkový fond je zaevidován a uložen v depozitářích pod ochranou EPS a EZS, a to v místnostech: č. 10, 11 (archiv, numismatika), č. 19 (depozitář knihovna), č. 29 (depozitář historie), č. 33 (depozitář etnografie), č. 36 (depozitář etnografie – textil), č. 53 (depozitář archeologie),

č. 56 (depozitář umění). Všechny depozitáře jsou v areálu muzea, č. p. 37. Část sbírkových předmětů je vystavena v trvalých expozicích, případně na krátkodobých výstavách. Jiným institucím jsou v souladu s předpisy zapůjčovány předměty k výstavám, restaurování nebo vědeckému zkoumání. Sbírky jsou řádně evidovány v prvním a druhém stupni (v případě archeologie je pouze část zpracována druhým stupněm). Veškeré sbírky a změny jsou řádně hlášeny v systému CES. Muzeum má zpracovanou strategii sbírkotvorné aktivity a pravidelně se schází poradní sbor pro sbírkotvornou činnost. V současnosti spravuje Muzeum J. A. Komenského sbírkový fond o počtu více jak 56 tis. inventárních čísel. Nejpočetnější je s více jak 29 tis. předmětů podsírka archeologie. Početně druhá je s 13 tis. etnografie, následuje numizmatika (necelých 7 tis.), historie (necelé 3 tis.), Komenský v umění (1,5 tis.), výtvarné umění (1,5 tis.) a staré tisky (636 kusů). Badatelsky je nejčastěji využívána podsírka etnografie. Muzeum se snaží všechny podsírky rozvíjet rovnoměrně jako součást jedné sbírky. Situace na trhu a nabídky darů umožňují rozhojňování zvláště podsírek: etnografická, historická a staré tisky. Ročně jsou vydávány na nákup sbírek prostředky v řádu desítek tisíc korun. Tendence je rostoucí, v roce 2013 byly nakoupeny sbírky za více jak 200 tis. korun.

Průběžně probíhá restaurování a konzervace sbírkových předmětů. Kromě specifického problému v depozitáři č. 56, kde se nedařilo udržet vyrovnané klimatické podmínky (objevují se plísně), není z hlediska uložení a bezpečnosti sbírkových předmětů výraznější problém. Situace se řeší, v první polovině roku 2014 se do tohoto depozitáře pořídí dvě nové výkonné klimatické jednotky.

Muzeum má také v součinnosti s vnitřním auditem řádně vypracovány všechny vnitřní předpisy s ohledem na správu sbírek. Průběžně také probíhá digitalizace sbírek.

POZITIVA UPLYNULÉHO OBDOBÍ 2009 – 2013 A PLNĚNÍ KONCEPCE

NÁVŠTĚVNOST MUZEA A CÍLOVÉ SKUPINY NÁVŠTĚVNÍKŮ

Návštěvnost muzea je dlouhodobě stabilní – pohybuje se v průměru kolem 13 tisíců osob ročně. Ani sociální struktura návštěvnictva se zásadně neproměňuje, převažuje školní mládež a nezanedbatelnou skupinou s rostoucím potenciálem jsou důchodci. Významná část přicházejících se vydává poznávat Komenského, zvláště ze zahraničí. Další důležitou oblastí návštěvnického zájmu jsou kulturní pořady – vernisáže s kulturními pořady, rekonstrukce dobových svateb, vystoupení zahraničních folklorních souborů, prezentace masopustních tradic, pořady ve vlastním objektu u příležitosti vlčnovské Jízdy králů.

KOLEKTIV PRACOVNÍKŮ

V uplynulém pětiletém období proběhla generační obměna pracovního kolektivu. Úkoly pracovníků odcházejících na odpočinek postupně přebírali mladí zaměstnanci a již nabyli jisté zkušenosti. Byť jsou ještě rezervy v sumě poznatků celého sbírkotvorného materiálu, do práce s návštěvníkem byla vnesena nová dynamika a nápady, v dokumentaci pak využití moderních technologií, což byl jeden ze zamýšlených důrazů na povýšení odborné práce vytyčený v minulém období. Po stránce personální je tak muzeum na budoucí rozvoj dobře připraveno.

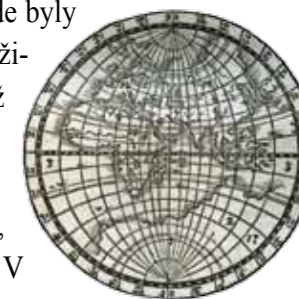
SPOLUPRÁCE S DOMÁCÍMI INSTITUCEMI

Ukazuje se jako velmi prospěšné, že u nás historicky vznikla kromě velkých centrálních muzejních institucí i muzea malá, zaměřená na určitou problematiku či konkrétní region. Toho je si vědomo i naše muzeum a snaží se být integrální součástí místního kulturního dění a do jisté míry i servisní organizací pro lokální organizace. Potěšitelná je spolupráce s městem Uherský Brod, blízkými obcemi, církv-

vemi i občanskými a dobrovolnickými sdruženími. V rámci České republiky jsou partnery zvláště muzea, především kmenologická a muzea na Moravě a ve Slezsku. Poněvadž je muzeum specificky oborově definováno a vyvíjí vědeckou činnost v nadnárodním rozměru, přirozeně spolupracuje s univerzitami a vědeckými společnostmi. V uplynulém období pokračovala tato dlouhá desetiletí trvající spolupráce.

PARTNERSTVÍ SE ZAHRAČNÍMI SUBJEKTY

I ve vztahu k zahraničním subjektům je muzeum vstřícnou institucí. Exkluzivní je partnerství s muzeem Komenského v Naardenu, pro které je uherskobrodské muzeum hlavní partnerskou institucí v České republice, skrze kterou dostává finanční příspěvek českého státu a především vstupuje v kontakt s českou kulturní a kmenologickou veřejností. Tak se např. konala v Uherském Brodě (a následně v Praze) hodnotná výstava rodinné sbírky obrazů Komenského mecenášů de Geerů, případně v roce 2013 mezinárodní kmenologická konference v Naardenu za účasti badatelů z 11 zemí. I v ostatních partnerských projektech byl Komenský, případně širší historické souvislosti, ústřední téma. Systematicky se tak rozvíjelo partnerství například s muzei v Lešně, Egeru, Martině či Skalici, kde byly uskutečněny naše výstavy. Maďarské velvyslanectví v Praze zase v našem muzeu u příležitosti předsednictví Maďarska v Radě Evropy uskutečnilo velkou propagační akci, jejímž hlavním obsahem bylo přijetí delegace ze Sarospataku, v němž Komenský působil, vlastní přednáška o Komenském a vystoupení maďarského folklorního souboru. Spojují se tak místa, kde působil Komenský se současným mezistátním partnerstvím zemí Vyšegrádské 4, k čemuž kromě postavy Učitele národů vybízí i samotná geografická poloha muzea. Státy V 4 spojují etnické procesy, společná historie, lidová kultura a mnohé jiné spojnice. Proto je spolupráce žádoucí a přirozená a muzeum ji každoročně čile rozvíjelo. Aktivita našeho muzea se odrazila i v nedávném ocenění Cenou V 4, udělenou v červnu 2013 ministry kultury těchto zemí v Krakově a rozvíjení kulturní spolupráce s muzejními institucemi v rámci těchto zemí je tak závazkem i do budoucnosti.

VÝSTAVNÍ ČINNOST, VÝSTUPY PRO VEŘEJNOST

Prioritou uplynulých let byla i prezentační aktivita, kdy byly ročně připraveny desítky výstav jak v prostorách muzea, tak i v muzeích jiných včetně zahraničích. Pracovníci muzea se snaží, aby byla nabídka kvalitní, pestrá a proměnlivá. Díky tomu je návštěvnost v kontextu menšího města a okrajového regionu dlouhodobě poměrně velká. Zájem o návštěvníka dokládá i četnost a různorodost kulturních pořadů, hojně navštěvovaných v tvrdé konkurenci kulturních akcí, jichž je ve městě a regionu velmi mnoho. Jsou to pořady určené širší veřejnosti, která chce zakusit autentickou atmosféru masopustu, jízdy králů, obraz tradičních krojových svateb, divadelních představení, koncertů či přehlídek dobového odívání. Na speciální cílové skupiny jsou zaměřeny kulturně výchovné akce jako dílny lidových výrobců pořádané před Velikonocí a Vánoci, ukázky lidových řemesel apod. Podařilo se do značné míry splnit jeden z bodů předchozí koncepce – muzeum jako místo celoživotního vzdělávání. Na tomto úkolu se podílejí všichni pracovníci a zvláště muzejní pedagog. Muzeum se ve sledovaném období rovněž zapojilo do projektu Dny Komenského a Konference k aktuálním tématům pedagogické praxe pořádané v Uherském Brodě v r. 2012 a 2013. Pořádání konferencí se plánuje i do budoucnosti.

MUZEUM JAKO MÍSTO CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Vedle výstav projekt celoživotního vzdělávání ve sledovaném období 2009 – 2013 naplňovaly i doprovodné programy určené zvláště dětem a školní mládeži. Návštěvnost programů: 2009 (602 studentů), 2010 (567 studentů), 2011 (894 studentů), 2012 (845 studentů). Nabídky programů byly pravidelně rozesílány elektronickou poštou školám na Uherskobrodsku a také formou informačních letáků pro školy s úplnou nabídkou programů na rok. Postupně se tak utváří pravidelná spolupráce s konkrétními učiteli, kteří se svými žáky navštěvují programy muzea.

V uplynulých pěti letech byly realizovány vzdělávací programy: *Den v muzeu – školní výlet, Šifra Komenského, 110 let vytváření paměti města a regionu, Detektivní pátračka, Rod de Geerů očima malířů, Tisíc tváří ženy – výstava obrazů Jana Černého (2011), Darwin (2011), Karel Hynek Mácha (2012), Ivan Theimer (2012), Nevitání hosté (2012), Po stopách Komenského (2012, 2013), Tvořivé odpovědně s pohádkami Jiřího Trnky (2013), V tajemné zahradě pohádek (2013).*

K úspěšnému programu *Orbis pictus* byly přidány následující nové programy:

Pracovní list pro rodiny s dětmi (2011)

Při zakoupení rodinného vstupného návštěvníci získají zdarma pracovní list, přibližující hravou formou život a myšlenky Jana Amose Komenského. Pracovní list je propojen s jednotlivými částmi expozice muzea a umožňuje tak její bližší poznání.

Pozorujme tiše tajemství ptačí říše (2012)

Nový výukový program pro žáky II. stupně ZŠ, který formou smyslového poznání přibližuje svět ptačí říše. Program je realizován v prostorách tzv. „staré školy“ a využívá možnosti práce s exponáty muzea.

JAK chtěl změnit svět (2013)

V rámci výročí 420 let od narození Jana Amose Komenského byla připravena putovní výstava pro děti základních a středních škol s názvem *JAK chtěl změnit svět*, která je nyní nabízena dále, aby putovala po školách i nevychovných institucích. Součástí výstavy je také doprovodný program vycházející ze zážitkové pedagogiky a navazující na Komenského učení, díky němuž se děti objeví zajímavosti nejen o životě Jana Amose Komenského. S nabízeným programem se školy mohou seznámit také zhlédnutím záznamu ukázkové hodiny na webu muzea.

PUBLIKACE

Publikační činnost realizovaná či zajišťovaná pracovníky muzea byla ve sledovaném období let 2009 – 2013 příkladně plodná a hodnotná, a to nejen v počtu výstupů, ale i v odborné úrovni publikací a zdařilém grafickém zpracování, přičemž počet odborných pracovníků je neveliký a většinou jsou jejich funkce i kumulované. Vedle každoročně vydávaného časopisu *Studia Comeniana et historica* a příspěvků v časopisech jiných institucí se jednalo o následující odborné a popularizační tisky:

- Petr Zemek. *Nedachlebice: dříve a dnes*. Nákladem obce Nedachlebice vydalo vydavatelství Brázda Břeclav: 2009.
- Radek Tomeček – Jan Gazdík – Alexandra Zpurná. *Uherský Brod očima dobových fotografů 1865 – 1945*. Vydalo Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě a Město Uherský Brod, Uherský Brod: 2010.
- Radek Tomeček – Jan Gazdík – Alexandra Zpurná et al. *Poklady ve sbírkách Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě*. Vydalo: Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě: 2010.
- Pavel Popelka. *Etiopie. 28. 11. – 17. 12. 2009. Cestovní deník*. Vydalo Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě: 2010.
- kol. aut. *Nivnice v proměnách času. 750. výročí písemné zmínky o Nivnici*. Nivnice 2011. (Spolupráce na vydání publikace: Aleš Kapsa – příspěvky do kapitoly Lidová kultura a podklady CD-ROMu Nivnice a její obyvatelé, Petr Zemek do kapitoly Dějiny obce od první písemné zmínky do roku 1848.)
- Pavel Popelka. *Od věnečku k obálence aneb Co všechno kdysi znamenala svatba na Uherskobrodsku a Moravských Kopicích*. Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě: 2011.
- Karla Strnadová – Karel Komárek – Petr Zemek. *Krátká kronika Uherského Brodu – Breve Chronicon Hunno-Brodense – Matyáše Haškonia*. František Šalé Albert Boskovice: 2011.
- *Pamětní kniha města Uherského Brodu od Martina Josefa Ležáka* (ed. Karel Komárek, Karla Strnadová, Petr Zemek) v nakladatelství František Šalé – ALBERT Boskovice: 2012.
- Pavel Popelka. *Festival masopustních tradic, 25 let. Strání 1987 – 2012*. Vydalo: Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě a obec Strání, publikace s DVD, r. 2012 (dotisk).
- Pavel Popelka – Walerian Bugel – J. A. Nováková. *Podoby víry*. Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě: 2013.
- Radek Tomeček. *JUDr. Václav hrabě z Kounic šlechtic a demokrat*. Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě: 2013.

FOTOGRAFIE, FILM A VIDEO, MUSAIONFILM, FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE

Zoborového zaměření muzea i osobního zánění pracovníků plyne povinnost a snaha dokumentovat audiovizuálními prostředky folklorní tradice, krajinu, architekturu, pořizovat orálně-historické záznamy i dokumentovat současnost.

Ke konci roku 2013 bylo dosaženo stavu, že v audio a video archivu je uchovááno více jak 800 zdigitalizovaných titulů (filmových či zvukových nahrávek), z toho většina vlastní muzejní proveniencí. Audiovizuální materiál je badatelům i široké veřejnosti k dispozici a jeho hodnota roste směrem k budoucnosti.

Jedním z výstupů je i každoročně konaná přehlídka videotvorby muzeí – *Musaionfilm* (založený v r. 1998), který je svým způsobem i lektorskou dílnou a metodickým návodem pro videodokumentační práci v podmínkách českých muzeí.

Musaionfilm i v uplynulém pětiletém období představoval jednu z nejdůležitějších aktivit muzea, nemající v jiných muzeích svou paralelu, a dá se proto tvrdit, že má nezastupitelné poslání pro celé české muzejnictví.

Bohatá byla i činnost na poli vizuální antropologie, ze které vzešly výstavní cykly *Od jara do zimy (slavnosti a rituály východní Moravy)*, *Tradiční svatba, Bílé Karpaty – krajina, Fašank ve Strání, Etiopie, Podoby vody*, které byly hojně využity ve výstavní činnosti v tuzemsku i v zahraničí (Lešno, Eger, Naarden, Martin, Skalica).

TECHNICKÉ VYBAVENÍ

Vzhledem k vývoji technologií i limitům životnosti stávajícího technického vybavení je technika postupně obměňována. Z minulého období lze zmínit například digitalizaci videoprogramů expozice Komenský lidstvu (vstupní program „obláček“ a „studnice poznání“), modernizaci osvětlení expozičních prostor, pořízení další techniky pro výtvarníka a nových výstavních prvků. Jsou průběžně obnovovány ICT technologie, a to jak hardware, tak i software. Muzeum disponuje kvalitní fotografickou a filmařskou technikou a zařízením pro digitální zpracování a archivaci pořízených záznamů. Z investičních akcí lze zmínit výměnu krytiny na hlavním sále, pořízení nového užitkového automobilu, osvětlení výstavních sálů, či nový protipožární systém.

OPRAVY A REKONSTRUKCE

Budovy muzea zasazené do areálu hradeb s dominantním barokním sálem přirozeně vyžadují každoroční stavební péči. V období let 2008-2013 byly provedeny následující plánované technické a stavební úpravy:

- výmalba barokního sálu, r. 2008 (realizace z vlastních zdrojů: 65 098,- Kč)
- výměna koberce v barokním sálu, r. 2008 (realizace z vlastních zdrojů: 343 193,- Kč)
- výměna plynového ohřívače + baterie, r. 2008 (realizace z vlastních zdrojů: 74 640,- Kč)
- výměna pergoly v atriu, r. 2008 (realizace z vlastních zdrojů 184 450,- Kč)
- výměna střešního pláště barokního sálu, r. 2009 (realizováno z účelové dotace a vlastních zdrojů 1 160 000,- Kč)
- malířské práce, expozice, r. 2013 (vlastní zdroje 36 000,- Kč)
- malířské práce fasáda věž, r. 2013 (vlastní zdroje 67 000,- Kč)
- podle plánu bylo zakoupeno i užitkové auto VW Transporter, r. 2009 (realizováno z vlastních zdrojů 797 959,- Kč)
- k nejdůležitějším investičním akcím patřila modernizace EPS, r. 2013 (účelová dotace 461 195,- Kč)

NAD PLÁN SE USKUTEČNILY AKCE:

- modernizace osvětlení velkého výstavního sálu, r. 2010 (realizace z vlastních zdrojů 312 103,- Kč)
- modernizace zatemnění barokního sálu, r. 2011 (realizace z vlastních zdrojů 636 000,- Kč)
- modernizace osvětlení barokního sálu, r. 2011 (realizace z vlastních zdrojů 209 693,- Kč)
- výměna oplocení pozemku ve Vlčnově, r. 2012 (realizace z vlastních zdrojů 114 262,- Kč)

PROBLÉMY

OBECNÉHO CHARAKTERU

Patrně všechny organizace, soukromého i veřejného právního postavení, pocítují rostoucí administrativní zátěží. I zužující se možnosti vlastního rozhodování vedení příspěvkové organizace nepodporují aktivitu. Kromě menší pružnosti je hlavním problémem nutné vyčlenění pracovních sil k plnění administrativních úkolů a tím okleštění úkolů provozních a odborných.

KONKRÉTNÍ POTÍŽE INSTITUTE

V současnosti netrápí muzeum žádný problém zásadního charakteru, který by jeho činnost brzdil, omezoval, nebo představoval do budoucna nebezpečí. Vedení muzea je si přesto vědomo, že ve vlastní činnosti lze nalézt rezervy – při shromažďování, správě a zpracování sbírek i v prezentaci sbírkového bohatství. Ne všechny pozice jsou obsazeny odborníky s příslušnou kvalifikací a praxí. Z části se tento problém řeší dodatečným vzděláváním nebo účastí na kurzech. Jiným problémem, byť pochopitelným, je fluktuace z důvodů mateřských dovolených, což vždy plnění vytyčených úkolů časově oddaluje. Ne zcela vyvážený je také poměr mezi základní odbornou činností, rozšiřováním sbírkových fondů, terénním výzkumem, vědeckým zpracováním a velmi intenzivní prací pro veřejnost na poli kulturním. Posílení by vyžadovala kmenologická práce, zvláště s ohledem na vlastní výzkum a zpracování fondů, narůstající aktivity směrem k mládeži a veřejnosti by zasloužily posílit kmenový stav o místo tzv. muzejního pedagoga, částečný úvazek navíc by žádala i naše povinnost zabezpečovat správu Památníku Komenského v Naardenu.

Trvalým problémem je vlhkost historického objektu, který se negativně projevuje zejména v některých depozitářích. Zajištění odpovídajících fyzikálních parametrů se pro budoucnost objevuje jako nanejvýš nutné, byť jistě zatíží energetickou náročnost objektu.

NEREALIZOVANÉ ČI POUZE Z ČÁSTI REALIZOVANÉ PROJEKTY

1. V koncepci pro rok 2009 – 2013 byly vytyčeny dvě varianty tzv. Rozvíjení odkazu života a díla J.A.Komenského
Varianta a) měla za předpokladu získání mimorozpočtových zdrojů vést k novému vybudování expozice.
Varianta b) (v případě omezeného množství finančních prostředků) měla vést pouze k digitalizaci stávajících AV programů
Vzhledem k tomu, že na mimorozpočtové zdroje se nedosáhlo, byla zvolena varianta b).
Z ní byly realizovány (digitalizovány) programy *Studnice poznání* a *Obláček*.
K realizaci programu *Cesta světla* došlo jen zčásti:
- plně bylo realizována modernizace zatemnění barokního sálu, r. 2011 (realizace z vlastních zdrojů 636 000,- Kč)
- k realizaci digitalizace AV programu nedošlo především z důvodu dlouhého období nejasnosti zadávání zakázek, a též upřednostnění finančního plnění jiných projektů (nákup užitkového vozidla). Svou roli hrála i skutečnost, že většina diapozitivů častým promítáním ztratila optimální barevnou gradaci a hledá se způsob, jak toto napravit.

2. Z důvodu ponechání tzv. „červeného salonku“ pro depozitní účely se nerealizovala jeho přestavba pro víceúčelovou (projekční) místnost.
Z důvodu dobrého funkčního stavu plynových kotlů a též potažmo ve vztahu k finančním prostředkům se nerealizovala přestavba plynové kotelny.
3. Z důvodu změny priorit se nerealizovala výměna knihovnického regálového systému. Svou roli hrála i změna obsazení postu knihovnice.

OCENĚNÍ

V průběhu let 2009 – 2013 Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě získalo následující významná ocenění:

- *Cenu slovenské národopisné společnosti* na soutěžní filmové přehlídce *Etnofilm Čadca 2010* v kategorii Etnolog za kamerou za film *Splněný sen* (režie Pavel Popelka).
- *Cenu českého výboru ICOM* v soutěži *Gloria Musaealis 2011*. Cena byla udělena za projekt *Zachráněné kulturní bohatství – 25 let festivalu masopustních tradic*.
- *Visegrádskou cenu – Cenu ministrů kultury zemí Visegrádské skupiny*. Cena byla udělena za pěstování a rozvoj kulturní spolupráce zemí V 4 a udělena byla na 23. setkání ministrů kultury konaném 11. - 14. 6. 2013 v Krakově. Udělením ceny byly oceněny naše mezinárodní projekty zahrnující výstavy, kulturně-výchovné programy, pořádání mezinárodních kmenologických kolokvií, vydávání časopisu *Studia Comeniana et historica*, bohatou činnost publikační, filmovou dokumentací národopisných fenoménů s jejich mezinárodním přesahem včetně pořádání *Musaionfilmu – přehlídky filmů souvisejících s posláním muzeí i spolupořadatelství Festivalu masopustních tradic*, kterého se každoročně zúčastňuje minimálně jeden zahraniční účastník.

MUZEUM JAKO SBÍRKOTVORNÁ INSTITUCE

SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST A DOKUMENTACE

Základem činnosti každého muzea a oprávněním jeho existence je budování sbírkového fondu. V případě uherskobrodského muzea je jeho struktura dána již počátečními sběry v souvislosti s jeho vznikem v roce 1898 a impulsem k jeho vzniku – Národopisnou výstavou československou v Praze (1895). Tehdy vzniklá Musejní společnost tento sbírkový fond rozšiřovala a strukturovala, zvláště dary občanů a města, což činí velký závazek vůči tomuto regionu. V současnosti má muzeum podsbírkvy: historická, etnografická, Komenský v umění, umění regionu, historický fond Knihovny Jana Kučery (staré tisky), numismatiku a archeologii. Kromě toho jsou důležité nesbírkové fondy: knihovna, archiv a fotoarchiv. Rozšiřování sbírek bude odpovídat *strategii sbírkotvorné činnosti* a dáno konkrétní situací trhu nebo nabídkami darů či odkupů. Pořizovány budou především kvalitní sbírky umělecké a se vztahem ke Komenskému. A nadále dle možností budou budovány sbírky historické se vztahem k regionu a sbírky etnografické. Vedení organizace bude usilovat o to, aby sbírkotvorná činnost byla intenzivnější, a bude pro kurátory podsbírek vytvářet adekvátní podmínky pro jejich aktivitu. Rozhodující při pořizování nových sbírkových předmětů bude kvalita, originalita a předpokládaná budoucí hodnota. V případě výskytu výjimečně cenných nabídek bude zváženo zažádání o finanční podporu ministerstva či sponzorů, jak již vícekrát muzeum učinilo.

Muzeum bude nadále budovat svou sbírku audiovizuálních dokumentů, a to jak pořizováním záznamů výpovědí pamětníků, ukázek dovedností, lidové slovesnosti, písní a tradic, ale i fotografováním objektů, krajiny a všeho, co může mít hodnotu pro budoucí generace.

V příštích pěti letech je plánováno 100% zdigitalizování podsbírek Komenský v umění a umění v regionu a všech textilních sbírkových předmětů z podsbírkvy Etnografie. A úplně digitalizaci se budou blížit další podsbírkvy. Stejně tak se bude pracovat na digitalizaci nesbírkových fondů, zvláště fotografií. Digitalizované sbírky budou zpřístupňovány na muzejním webu.

RESTAURÁTORSKÉ CENTRUM

V každém muzeu je konzervování a restaurování sbírkových fondů důležitou prioritní a nikdy nekončící činností. V poslední době se podařilo získat pracovníka pro restaurování textilií a proto bude zajišťováno i odpovídající technické vybavení jeho pracoviště. Většina sbírkového fondu je tak z hlediska konzervace a restaurování pokryta vlastními kvalifikovanými silami. Kromě restaurátorské práce bude pracoviště sloužit i veřejnosti formou konzultací a metodickou pomocí (zejména pro sdružení zajímající se o rekonstrukci a údržbu lidových krojů).

II CÍLOVÝ STAV ORGANIZACE, K NĚMUŽ SE MÁ DOSPĚT

UCHOVÁNÍ CHARAKTERU A OBRANA PROTI VNĚJŠÍM TLAKŮM

Pro budoucí pětileté období bude hlavním zřetelem zvýraznění muzejního charakteru instituce. Muzeum se proto soustředí na shromažďování sbírek dle jeho oborového určení, odborné zpracování sbírkových předmětů a jejich prezentaci. S ohledem na základní směřování se bude následně pětileté období odehrávat pod heslem *pokračování růstu a pozitivní reflexe minulosti*, který je založen na práci uplynulých let a je inspirován étosem zakladatelů a významných osobností více jak stoleté historie instituce.

Bude kladen důraz na následující klíčové oblasti:

1. MUZEUM JAKO SBÍRKOTVORNÁ INSTITUCE
2. MUZEUM JAKO MÍSTO VĚDECKÉHO BĀDÁNÍ
3. MUZEUM JAKO MÍSTO UCHOVÁNÍ PAMĚTI A OCHRANY KULTURNÍHO DĚDICTVÍ
4. MUZEUM JAKO MÍSTO CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, PRÁCE S NÁVŠTĚVNÍKEM

2. MUZEUM JAKO MÍSTO VĚDECKÉHO BĀDÁNÍ

V případě našeho muzea se vědecká činnost neomezuje jen na vytváření a zpracování sbírkového fondu. Kromě historie a etnografie se především věnuje komeniologii.

STŘEDOBOD KOMENIOLOGICKÉHO VÝZKUMU A PREZENTACE

Uherskobrodské muzeum se utvářelo jako komeniologická instituce částečně již od svého založení, ale cíleně především po roce 1945. V tomto smyslu se mu dostalo i ve vztahu k ostatním muzeím Komenského postavení výjimečného, poněvadž se nespécializuje na určitou oblast komeniologického bádání (např. školství), ale soustřeďuje se na celek (a plní tak Komenského heslo *omnes, omnia, omnino*). Přesto lze rozpoznat jisté zájmové okruhy, které převažují – Komenský a jeho rodný kraj, Komenský jako filosof, Komenský jako teolog. V tomto bude muzeum nadále pokračovat.

KOMENIOLOGICKÉ DOKUMENTAČNÍ CENTRUM

V rámci dislokace komeniologického výzkumu v někdejší Československu bylo koncem 60. let uloženo uherskobrodskému muzeu, aby vybudovalo komeniologické dokumentační centrum. Takto vznikly relativně bohaté fondy, ovšem nestejně hodnoty. Na základě této zkušenosti bude soubor těchto materiálů nadále zpracováván a rozšiřován, stejně jako s ním související knihovní fond. Pořizování nové literatury, často zahraniční, bude finančně náročné. Průběžné investice do těchto trvalých hodnot jsou nutné k uchování prestiže instituce, která je odbornou veřejností stále vnímána jako důležité centrum komeniologické práce a zdroj potřebných informací. Kromě shromažďování dokumentů k životu a dílu Komenského a jejich zpracování považujeme za důležité jejich zpřístupnění moderními technologiemi. Proto bude posílena digitalizace a webový přístup k informacím.

MUZEJNÍ KNIHOVNA

Knihovna Jana Kučery je nedílnou součástí muzea. Obsahuje přes 30 000 svazků. V minulých letech byl zakoupen nový software ke katalogizaci. Program Clavius umožňuje vést knihovnu dle moderních knihovnických zásad. Na webu muzea je přístupný online katalog, který je postupně doplňován i ukázkami přebalů knih. K novému programu byla dokoupena čtečka čárových kódů. Každý nový přírůstek je opatřen čárovým kódem, což v budoucnosti významně ulehčí inventarizaci knihovny. V současné době muzeum pracuje na projektu obnovení knihovny Václava Kounice. Pracovnice knihovny si doplňují kvalifikaci za pomoci odborných kurzů a seminářů. V budoucích letech budou doplněny další moduly k programu Clavius. Především však bude systematicky doplňován knihovní, časopisový i novinový fond knihovny, a to v souladu s tradicí, oborovým zaměřením muzea a aktuálními potřebami. Rovněž bude zpřístupněno k digitalizaci některých rukopisů – badateli nejvíce vyhledávanými jsou dokumentace kroužků od J. Beneše.

ČASOPIS STUDIA COMENIANA ET HISTORICA A KOMENIOLOGICKÁ KOLOKVA

V oblasti komeniologie bude aplikována strategie *pokračování růstu a pozitivní reflexe minulosti*. Stálíci jsou časopis *Studia Comeniana et historica* a bienální kolokvia. Časopis je dobrým příkladem integrujícího působení našeho muzea. Jeho redakční radu tvoří přední domácí i zahraniční odborníci, rovněž přispěvatelé a čtenáři jsou z různých zemí. Stejně platí i pro kolokvia, na která přijíždějí badatelé z celého světa. Při té příležitosti v muzeu často i studují archivní dokumenty.

U časopisu i kolokvií není zamýšlena radikální proměna, dobré je třeba uchovávat. Prioritou je udržení kvality v náročné konkurenci.

HISTORIE REGIONU A ETNOGRAFIE

Vědecký výzkum se kromě osoby Komenského bude věnovat i širšímu kontextu historického vývoje. (Ve fázi posuzování je grantový projekt navrhovaný Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích s cílem edice církevních řádů 16. století. V případě úspěchu by se na projektu muzeum pravděpodobně podílelo.)

Výzkum by měl pokračovat v regionální historii, etnografii a v oblastech sbírkových fondů muzea, jak je určeno tradicí a sbírkovým fondem. Vše je podmíněno personálním obsazením a finančními prostředky i konkrétní historickou situací. Pamětníci autentické lidové kultury i významných historických událostí 20. století pomalu vymírají. I tuto skutečnost má muzeum na srdci a v následujícím období se soustředí na zachycení této odcházející paměti a to zejména prostřednictvím intenzivního využití moderních audiovizuálních technologií.

3. MUZEUM JAKO MÍSTO UCHOVÁNÍ PAMĚTI A OCHRANY KULTURNÍHO DĚDICTVÍ - PREZENTACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ PROSTŘEDNICTVÍM VÝSTAV A KULTURNÍCH PROGRAMŮ (USTÁLENÉ A INOVATIVNÍ)

EXPOZICE

Všechny stálé expozice jsou návštěvnický stále atraktivní. Není na škodu si je prohlédnout opakovaně a s odstupem let. Jsou natolik bohaté, že dokážou zaujmout stále novými detaily či souvislostmi. Přesto je nutno se zamýšlet nad jejich možnými proměnami, které by napomáhaly výkladu a soustředění návštěvníka.

V minulém období byly připraveny texty pro zvukové průvodce i doprovodné materiály k těmto expozicím. Nyní po jejich revizi bude přistoupeno k realizaci těchto průvodců, a to ve více jazykových mutacích. Bude použito nejvyspělejších technologií. (Předpokládaná realizace je v roce 2014.) V kome-niologické expozice bude rozsáhleji proměněna tzv. „nová škola“ do podoby moderního multimediálního přednáškového a edukačního prostoru.

Ačkoliv je stálá expozice stále atraktivní a je průběžně inovována, nastal čas pro předběžné plánování expozice zcela nové. Během následujícího pětiletého období by měla vzniknout základní ideová skica, která bude přípravou k detailnímu obsahovému zpracování a vyhlášení architektonické soutěže. Nová stálá expozice by měla být vybudována k výročí J.A.K. v roce 2022.

PLÁNOVANÉ VÝSTAVY

Výstavy v nastávajícím období budou vycházet ze základního oborového určení instituce, tedy soustředění na Komenského, historii a etnografii. Přednost přitom budou mít výstavy z vlastních sbírek nebo výstavy vztahující se k vlastní činnosti muzea a jeho historii. Pomínutelná nebudou též výročí související s Komenským (narození, úmrtí, vydání důležitých spisů). Vzhledem k výchovnému zaměření instituce a rozvíjení práce s mládeží se muzeum nebude vyhýbat ani výstavám různých druhů výtvarného umění včetně dětských prací, přírodovědných sbírek, výročí osobností, či poznávání kultur, které mohou být zapůjčovány i z jiných institucí.

Každý rok by mělo jít o jednu profilovou výstavu, které bude vyhrazen větší prostor a také intenzivní propagace.

Pokračováno bude ve zdokonalování vybavení výstavními prostředky.

Dosavadní tempo výstavní činnosti a kulturních programů představuje téměř strop lidského i mate-riálního potenciálu muzea a jako takové nemusí být co do počtu výstav překonáváno, pokračování růstu je možné vidět ve větším vyprofilování výstav směrem k poslání muzea.

KULTURNÍ PROGRAMY

Dosavadní struktura a četnost kulturních akcí (fašank, svatba, folklorní soubory, doprovodné programy k výstavám, Musaionfilmu, kolokviím, velikonočním a vánočním předváděcím akcím) bude ve svém hrubém obrysu a četnosti zachována. Modifikace s ohledem na aktuální potřebu nebudou vyloučeny, jen je třeba bedlivě vážit využití omezeného počtu pracovníků organizace.

Příklady kulturních programů

Přijďte na svatbu!

V rámci muzejních nocí jsou již pravidelně konané rekonstrukce tradičních krojovaných svateb. V uplynulých pěti letech byly realizovány svatby z obcí Strání (2008), Vlčnov (2009), Újezdec-Těšov (2010), Hluk (2011), Staré Město u Uherského Hradiště (2012) a Haná (2013). V tomto úspěšném projektu bude i nadále pokračováno, v příštích pěti letech budou přibližovány svatební zvyky ze vzdálenějších obcí.

Zahraníční folklorní soubory

Muzeum ve spolupráci s Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici již od roku 2001 pořádá vystoupení zahraničních folklorních souborů z různých kontinentů. V uplynulých pěti letech zde vystoupily soubory ze Slovinska, Kolumbie, Estonska a Beninu (2008); Turecka, Bulharska, Velké Británie, Uzbekistánu, Jižní Koreji (2009); Mexika, Chile (2010); Bulharska, Ruska, Venezuely (2011); Ruska, Itálie (2012); Indie, Kostariky, Turecka (2013)

Dílny lidových výrobců

Již 14 let jsou v muzeu organizovány ukázky tradičních lidových technik, vztahujících se k období velikonočnímu a vánočnímu. Návštěvníci mohou shlédnout výrobu tradičních výrobků, jako jsou kožené krbce, housle, vyřezávání betlémů, paličkování krajky či nepřeborné množství způsobů zdobení perníků a kraslic. Mnoho z činností si mohou návštěvníci také sami vyzkoušet.

Živý Betlém

V roce 2013 byla obnovena tradice živých Betlémů v areálu Muzea Jana Amose Komenského zahrnující ukázky koled místních lidových souborů.

PREZENTACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ PROSTŘEDNICTVÍM FESTIVALŮ

Málo regionů České republiky se může pochlubit takovou koncentrací stále živé lidové kultury, nebo alespoň intenzivně reflektované kultury minulosti jako region Uherskobrodsko a Moravských Kopic. Dvěma fenoménům z nich je přitom věnována taková pozornost, že se každoročně uskutečňují velké akce festivalového charakteru – Festival masopustních tradic v obci Strání a pod ochranou UNESCO existující jízda králů ve Vlčnově (kromě ostatních živých jízd králů v Hluku, Kunovicích a Skoronicích). Obou jevů a slavností se naše muzeum intenzivně účastní, programově se na nich podílí, je propaguje a dokumentuje. Za Festival masopustních tradic v obci Strání, který muzeum spoluzakládalo dokonce přebírá odbornou záštitu.

V uvedených trendech muzeum hodlá pokračovat.

Fašank

Od roku 1987 pořádá obec Strání ve spolupráci s Muzeem J. A. Komenského festival masopustních tradic. Každoročně je připravován nový ročník tohoto festivalu, na němž vždy účinkují domácí folklorní soubory, skupiny fašancárů a hosté z České republiky i zahraničí. Muzeum se na festivalu podílí programově i dokumentačně.

Jízda králů ve Vlčnově

V rámci Jízdy králů je návštěvníkům zpřístupněno stavení č. 57 ve Vlčnově s ukázkou selské jizby a hospodářství a na nádvoří usedlosti bývá prezentován i některý z folklorních programů.

NOVÉ TECHNOLOGIE PRO UCHOVÁNÍ MINULOSTI A PRO UMĚLECKOU TVORBU, METODICKÉ CENTRUM

Muzeum J. A. Komenského je dlouhodobě nakloněno aplikaci moderních technologií v muzejní práci. Již koncem 80. let 20. století pracovalo s videokamerou. Postupně bylo vybudováno kvalitní pracoviště pro zpracování audio i videozáznamů a pro digitalizaci klasicky pořízených materiálů. Soubor zpracovaných materiálů se neustále rozrůstá. Pracovníci jsou pro svou práci vysoce kvalifikováni (FAMU, Škola audiovizuální tvorby v Hradci Králové), mají značné zkušenosti a stále se vzdělávají. Rovněž digitální fotografie je v muzeu na vysoké dokumentační i umělecké úrovni a byla zúročena na mnoha desítkách výstav u nás i v zahraničí a výrazně se také podílela na získání ceny V 4.

Práce s moderními audiovizuálními prostředky bude i nadále tvořit důležitou složku činnosti muzea. Neustálý vývoj těchto prostředků bude vyžadovat i rozumné investování do technologií a rovněž bude investováno do vzdělávání a odborného vedení pracovníků.

Dokumentární činnost bude zaměřena zejména na oblast lidových výrobců tvořících původními textilními a řemeslnými technikami a ve svém celku bude další vypovídací hodnotou sbírkových fondů. Medailony regionálních umělců a výpovědi pamětníků zase poslouží k budování historické paměti regionu. Formát záznamů bude jak v delších verzích určených pro archiv muzea, tak v krátkých reportážích zařazovaných na muzejní web, aby byly volně přístupné veřejnosti. Naplánováno je též využívat audiovizuální prostředky ke zvýšení návštěvnosti formou video-upoutávek, které budou zvat na profilové akce muzea. Záznamy budou kromě archivace poskytovány k veřejnému šíření (např. TV Noe, TV Slovácko, ČT).

V roce 2014 budou dokončeny projekty:

Rekonstrukce Březovského svatebního kroje

Oskeruše, strom Slovácka

Věroslava Beníčková (Bystřice pod Lopeníkem)

Video-upoutávka na akci Přijďte na svatbu! (květen)

Video-upoutávka na výstavu Tržiště světa (květen)

V příštích pěti letech je také plánováno pokračovat v dokumentaci úvazů tureckých šátků (tradičních ženských pokrývek hlavy) na Uherskobrodsku, jejichž znalost se postupně ztrácí z povědomí.

MUSAIONFILM

Přehlídka filmů s muzejní tematikou se stala od roku 1998 již trvalou součástí činnosti muzea. Osvědčilo se zavedení soutěživého prvku v roce 2012, od kdy je udělována cena Černý Janek. Jde nejenom o zpestření programu, ale získání ceny se stává i ambicí účastníků uspět v soutěži a proto přivést kvalitní produkt. V následujícím pětiletém období Musaionfilmu se nadále počítá s účastí prof. Rudolfa Adlera jako garanta kvality a školitele. Pro každý ročník budou osloveni další profesionálové, aby tak byly během přehlídky alespoň tři lektorské semináře. I u Musaionfilmu je cílem dosaženou stabilitu převádět v růst kvality.

MUZEJNÍ DOMÉNA MĀKUB

Bouřlivý rozvoj nových médií a komunikačních kanálů vyžaduje neustálé zdokonalování vlastních služeb. Obsahově bohaté stávající webové stránky se ukazují již jako formálně zastaralé. Rezervu stále představuje i cizojazyčná verze. V příštím pětiletém období by měly být webové stránky zásadně modernizovány. Pozornost bude věnována i jiným elektronickým aplikacím a prostředkům, kterými disponují především mladí lidé, o které jeví muzeum zvláštní zájem. Cílem muzejní domény bude vedle poskytnutí informací především pozvání k fyzické návštěvě muzea.

4. MUZEUM JAKO MÍSTO CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ, PRÁCE S NÁVŠTĚVNÍKEM

Posílení pedagogického působení muzea bylo důležitým prvkem koncepce na léta 2008 – 2013. Pokrok je znatelný, výstavy provází doprovodné programy, určené zvláště dětem a školní mládeži. V rámci výročí 420 let od narození Jana Amose Komenského byla připravena putovní výstava pro děti základních a středních škol s názvem *JAK chtěl změnit svět*, která je nyní nabízena dále, aby putovala po školách i nevychovných institucích. Pro zahraničí se plánují její jazykové mutace. K podstatě muzea patří vzdělávání prostřednictvím vystavených sbírek, přednášek a publikací. Komenského muzeum – často vnímané jako expert na pedagogiku – v tomto musí představovat špičku, důrazem i použitím moderních metodických prostředků. Jedním z nich je i audiovizuální tvorba, které je využíváno a byly jí věnovány i semináře v rámci Musaionfilmu. Dalším prostředkem určeným široké veřejnosti bez rozdílu věku jsou kulturní akce, zvláště rekonstrukce dobových svateb, případně ukázky řemesel a dovedností. Prostřednictvím zážitků se dostává návštěvníkům informace, kterou zamýšlí muzejní pedagog, jímž je ze své podstaty každý odborný pracovník. Pracovník, který má vzdělávání jako hlavní oblast své činnosti mu k tomu poskytuje odborné zázemí a doprovodné působení. Muzejní pracovníci si postupně osvojují účinné prostředky, kterými je možno podnítit zájem o návštěvu muzea a ochotu se zapojit do vzdělávacího procesu. I specificky odborné akce, jako Musaionfilm a kolokvia, jsou z principu otevřeny veřejnosti, která může získat špičkové informace.

V současné době jsou připravovány nové doprovodné programy ke stálé expozici muzea vycházející ze zaměření muzea:

Jak se naučit učit

Program by měl být zaměřen zejména na rozvoj schopností samostudia u žáků základních a středních škol, přednáška spojená s praktickými cvičeními, přiblížení činnosti muzea a jeho významu pro uchování historie a osobního vzdělávání, seznámení také s muzejní knihovnou.

Pestrá krása krojů

Ve spolupráci s muzejní etnografkou bude připraven program pro rodiče i děti k expozici krojů, přibližující kroje i lidové zvyky na Uherskobrodsku. Program bude vycházet z bohatého sbírkového fondu muzea. I nadále budou vytvářeny doprovodné programy pro školy k vybraným krátkodobým výstavám muzea, vycházející z plánů výstav v jednotlivých letech. V roce 2013 bude vytvořen program k výstavě JUDr. Václava Roberta hrabě z Kounic (říjen 2013), v roce 2014 k výstavě Tržiště světa (červen 2014).

III. METODY DOSAŽENÍ CÍLŮ A PŘEDPOKLÁDANÉ TERMÍNY

EFEKTIVNÍ ŘÍZENÍ ORGANIZACE A PLÁNOVÁNÍ

V posledních letech se podařilo stmelit kolektiv do organismu, který dokáže efektivně působit, zvláště v momentech potřebného nasazení. Sdružuje osobnosti nadané nápaditostí, kreativitou, i osoby obdařené pečlivostí a vytrvalostí v práci. Kolektiv dokáže i v náročných situacích, při náročných projektech i velkých akcích vše potřebné zajistit. Základní předpoklad uplatňovaný již při přijímání nových pracovníků je motivace a víra ve smysluplnost konkrétní muzejní práce, navzdory ne zcela odpovídajícímu finančnímu profitu. Pracovníci často i soukromě působí v oblastech, které s činností muzea souvisejí, jsou aktivní například ve folklorních sdruženích či historických spolcích. Takto motivovaný kolektiv dokáže větší dílo než souhrn jedinců, kteří jsou soustředěni na svůj vlastní úkol. V následujícím období bude posilován efekt spolupráce a podpory vlastní iniciativy. Zvláště bude oceňována (kež by tomu mohlo být i v rámci finančních odměn) kreativita, pečlivé plnění úkolů a ochota ke spolupráci. Management organizace bude tyto ukazatele důsledně sledovat, avšak bez další administrativní zátěže všech zúčastněných, která se často ukazuje jako kontraproduktivní.

K tomu patří i přesnější plánování. Příprava každého následujícího roku bude probíhat průběžně během roku aktuálního. Do konce září bude řediteli předkládán plán výstav a akcí i osobní plány jednotlivých pracovníků. Během měsíce října bude probíhat připomínkování a schvalovací proces. V listopadu bude zahajován proces informování veřejnosti o programu příštího roku.

Ke změnám programu v průběhu roku bude docházet jen z odůvodněných příčin a výjimečně. Vyhodnocení bude probíhat čtvrtletně a v závěru roku, aby bylo možno včas připravit výkazy a zprávu o činnosti muzea.

Poklady muzea

Muzejní depozitáře obsahují hodnotná díla, která je v zájmu jejich ochrany problematické vystavovat na krátkodobých výstavách. Přesto bychom rádi umožnili veřejnosti jejich zhlédnutí za speciálních podmínek. Přicházíme s konceptem jednodenních výstav u příležitosti významných dnů a dnů otevřených dveří. Během nich bude vystaven unikátní předmět, u kterého bude zajištěna nepřetržitá služba a vyhovující klimatické a světelné podmínky.

Víte že...

Cílem této kampaně je dostat do povědomí laické veřejnosti fakt, že muzeum netvoří jen expoziční část, ale také i odborné pracoviště, bohatý sbírkový fond a knihovna. Kampaň bude probíhat formou plakátů s krátkými informacemi ve veřejném prostoru. Bude také podpořena krátkými videi umístěnými na webu muzea.

SPOLUPRÁCE S REGIONÁLNÍMI INSTITUCEMI

Muzeum, ačkoliv je zřizováno státem jako instituce s obecnou působností, vyrůstá z regionu, ve kterém má zapuštěny kořeny. Lokální instituce vítá jako partnery a spolupracovníky. Je to samotné město, vesnice Uherskobrodská i Zlínský kraj. Jako širší region je chápáno i příhraničí na slovenské straně. Institučně jsou partnery kromě místních samospráv především muzea, školy a také občanská sdružení. Tímto vychází muzeum vstříc soudobému trendu zapojení dobrovolníků do své činnosti.

PUBLIC RELATIONS

Muzea jsou institucemi služby veřejnosti, s níž je nezbytné komunikovat všemi relevantními prostředky. Cílem dnešní doby jsou rychlé a snadno dostupné informace. Nároky na ně se však téměř den ode dne zvyšují. A tak i naše obsahově bohaté webové stránky se ukazují již jako formálně zastaralé. Rezervu stále představuje i cizojazyčná verze. V příštím pětiletém období by měly být stránky zásadně modernizovány a stále udržovat krok s moderními propagačními trendy.

Propagace bude ovšem i nadále pěstována i klasickými způsoby: tiskem, plakáty, ale i osobní účastí ve školách, při besedách důchodců či přednáškami pro veřejnost, neboť osobní kontakt je dodnes nezastupitelný. Byť je v současné době mnoho prostředků jak propagovat práci muzea a bohatství sbírek i virtuálně, prioritou je přivést lidi do muzea a umožnit jim střetnutí s originálem nebo zážitek živého dění.

IV. VÝZNAMNÉ ÚKOLY NA LÉTA 2014 – 2018:

VĚDECKOVÝZKUMNÁ ČINNOST

Jednou z priorit bude Komenský, ostatním oblastem bude věnována pozornost přiměřeně významu výzkumu vzhledem ke konkrétním úkolům muzea a časovým možnostem pracovníků. Soustředí se především na využití sbírkových fondů muzea (především pozůstalosti komeniologů, které nejsou dosud zpracovány).

V rámci vědeckovýzkumné činnosti bude probíhat ideová příprava nové expozice, se kterou bude provázáno i budoucí výtvarné a architektonické řešení. Za tímto účelem bude v součinnosti s vědeckou radou vytvořen přípravný tým, který do roku 2018 připraví ideovou skicu blízkící scénáři a vyhlásí architektonickou soutěž, aby v roce 2022 mohla být obnovená expozice dokončena.

Ředitel muzea PhDr. Pavel Popelka CSc., pokračuje ve výzkumném projektu Podoby víry (zeměpis náboženství), který bude v roce 2014 obohacen o fotodokumentaci z prostředí severovýchodního Řecka, Albánie a Nepálu. Pokračováno bude i v dokumentování prolínání církevního a obyčejového roku. V roce 2013 projekt vyústil ve výstavní projekt „Podoby víry“ s doprovodnou publikací, výstava měla několik repríz. V letech 2014 – 2015 vedle dalších jejích repríz dojde k vytváření fotografických celků z prostředí hinduismu, buddhismu a etiopské ortodoxní církve. Vyvrcholením bude souborná výstava „Zeměpis náboženství“ plánovaná na rok 2016. Projekt je jistou paralelou projektu „Religion today. Spirituality in Europe“, do kterého se zapojilo Comenius museum v Naardenu. V tomto případě se jedná o výstavu fotografií a pořádání sympozií, které přislíbilo 5 univerzit: Oxford (Anglie), Upsala (Švédsko), Tübingen (Německo), Vrije Universiteit (Holandsko) Karlova Univerzita (Česká republika).

PhDr. Pavel Popelka, CSc. pracuje i na pořizování dokumentace a studijního materiálu k plánované publikaci „Mečové tance v interetnických souvislostech“. Plánovaný termín vydání: r. 2017.

Mgr. Radek Tomeček zahájil v roce 2013 výzkumný projekt Období počátku 20. století a doba první světové války na Uherskobrodsku. Prvním výstupem tohoto projektu byla výstava „JUDr. Václav hrabě z Kounic 1848 – 1913“ a publikace „JUDr. Václav hrabě z Kounic – šlechtic a demokrat“. Projekt pokračuje v roce 2014 přípravou publikace „Ozvěny Velké války na Uherskobrodsku“, která bude doprovodnou publikací k výstavě „Velká válka v muzejních sbírkách“ (předpokládaný termín vydání konec roku 2014). Obsahem publikace bude seznámení s životem obyvatelstva města a regionu v období čtyř válečných let doplněné dobovými úryvky z deníků prostých vojáků a pamětních zápisů obyvatel města. Současně s touto částí projektu bude zpracovávána třetí část projektu, jejímž výstupem bude publikace „Zámeček Obora na Uherskobrodsku“. Publikace se bude zabývat okolnostmi vzniku zámečku Obora v roce 1905 a jeho dalšími osudy až do jeho zániku v druhé polovině 20. století. Předpokládaná doba vydání je rok 2018.

MEZINÁRODNÍ KOLOKVIA

Plánováno je konání kolokvia v letech 2014, 2016, 2018. Témata budou stanovena vědeckou radou muzea. Pro příští dvě kolokvia se jedná o tématech *Komenský a česká reformace* (k husovskému jubileu 2015) a *Komenský a světová reformace* (výročí Lutherova vystoupení 2017).

ČASOPIS STUDIA COMENIANA ET HISTORICA

Osvědčené vydávání jednoho svazku jakožto dvojčísla v jednom roce bude prověřeno z hlediska právních předpisů pro vydávání periodických a neperiodických publikací. V případě, že bude nutné časopis vydávat dvakrát ročně, bude nutné přeskupit síly i prostředky v rámci muzea. Dobře funguje redakční rada složená z českých i zahraničních odborníků. Časopis figuruje kromě národní databáze recenzovaných neimpaktovaných periodik i v evropském seznamu ERIH a je také zaslán do zámořských databází. Je to nezbytná podmínka pro vykazování vědecké práce přispívajících autorů. Vydávání časopisu je prioritou muzea organicky spojenou s komeniologickou prací.

EDIČNÍ ČINNOST

Velké, personálně a časově velmi náročné edice pramenů budou v následujícím období upřesněny vzhledem k intenzivnímu soustředění na komeniologický výzkum. Muzeum, které má ve zřizovací listině vydavatelskou činnost a je zapojeno do evidenčního systému ISBN, bude v tomto období vydávat spíše drobnější publikace, například katalogy k výstavám.

MUSAIONFILM

Bude organizován každoročně v obvyklém červnovém čase. Bude posílen personálně, aby příprava a celá organizace byla více týmovou záležitostí a hlavní organizátor akce v muzeu měl větší prostor na odbornou část přípravy. Posílen bude i prvek externích spolupracovníků z řad filmařských a muzeologických specialistů.

POPULARIZACE

Jednou ze základních priorit postupného růstu bude informování o konkrétní nabídce muzejních akcí a výstav, ale i o vlastních sbírkách a možnostech jejich využití (například cenného knihovního fondu). Popularizace není jen mučivou povinností pro specialisty ponořené do zkoumání odborných problémů, ale je i příležitostí se o své poznatky podělit. V rámci týmové práce muzea však bude popula-

rizace svěřena především lidem na pozicích, které ji mají jako hlavní předmět činnosti (public relations, výtvarník, muzejní pedagog).

SPOLUPRÁCE NA VÝZKUMNÝCH ÚKOLECH JINÝCH INSTITUCÍ

Pracovník muzea Mgr. Petr Zemek, ThD je spoluřešitelem grantu č. 14-23509 „Evangelické církevní řády v Čechách a na Moravě 1520 – 1620“ uděleného Grantovou agenturou České republiky Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Doba řešení projektu je 2014 – 2016.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Na prvním místě je partnerství s naardenským muzeem Komenského. Odvíjet se bude od výsledku probíhajících jednání o obnovení smlouvy o spolupráci z roku 2004. Bude se odvíjet v již tradiční výstavní oblasti, ale i v odborné spolupráci. Např. spolupořádané konference *Keys to the thoughts of Jan Amos Comenius in our time* se v říjnu 2013 účastnili badatelé z 11 zemí. I s dalšími zahraničními muzei se bude uskutečňovat spolupráce. Její konkrétní obsah bude určen vzájemnými možnostmi a příležitostmi. Základní budou muzea v místech Komenského pobytu, a kde je účta k němu stále živá, především v Lešně a Sárospataku. I tím se bude dotvářet osvědčená spolupráce v rámci V 4 (kdy Slovensko je zcela samozřejmé).

Nadále bude rozvíjena spolupráce se společnostmi Komenského, zvláště v Německu, Japonsku, Koreji a jinde.

PLÁNOVANÉ VÝSTAVY, ROK 2014:

Podoby víry

Po stopách cyrilometodějské tradice ve fotografiích Pavla Popelky, 3. repríza autorské výstavy, Brno – Palác šlechtičen 25. 2. 2014 – 27. 4. 2014

Predátoři ptačí říše – dravci a sovy

výstava zoologických preparátů, výstava je zapůjčena z Muzea vých. Čech v Hr. Králové 7. 2. 2014 – 4. 5. 2014

Svatební kroj z Březové

výstava rekonstrukce tradičního lidového oděvu v rámci Mezinárodního dne muzeí 2014 16. 5. 2014 – 8. 6. 2014

JUDr. Václav Robert hrabě z Kounic (1848–1913)

výstava k 100. výročí úmrtí českého politika, vlastence a patrona brněnské vysoké školy realizovaná ve spolupráci s Městem Uherský Brod a se Zámkem Slavkov – Austerlitz 24. 10. 2013 – 25. 5. 2014

Věda je krásná

výstava fotografií PF UK Praha, vernisáž u příležitosti zahájení Musaionfilmu 2014 4. 6. 2014

Střípky z dějin módy

modely historických oděvů na panenkách, kolekce 80 modelů ze sbírky Zdeňky Mudrákové mapující proměny módy od 13. do 20. století 13. 6. 2014 – 31. 8. 2014

Velká válka

v muzejních sbírkách, výstava ke 100. výročí vypuknutí I. světové války 20. 6. 2014 – 2. 11. 2014

Slabikáře světa

výstava zahraničních slabikářů ze sbírky Štefana Peteji a Ing. Zdeňky Markovičové 12. 9. 2014 – 12. 11. 2014

Jan Hus roku 1415 a 600 let poté

putovní výstava k 600. výročí odsouzení a upálení Jana Husa Kostnickým koncillem 15. 10. 2014 – 1. 2. 2015

Fenomén Igráček

fenomenální figurky českého výrobce společnosti EFKO, putovní výstava 14. 11. 2014 – 25. 1. 2015

PLÁNOVANÉ VÝSTAVY R. 2015 (PŘEDBĚŽNÝ PLÁN, ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA)

Moje pravé já

výstava soukromé sbírky módních doplňků Magdy Růžičkové 6. 2. 2015 – 12. 4. 2015

Lalibela

posvátné místo Etiopie a jeho skalní chrámy, fotografie Pavla Popelky 6. 2. 2015 – 12. 4. 2015

Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce

v kolážích Miroslava Huptycha, výstava ke Dni učitelů 2015 27. 3. 2015 – 7. 6. 2015

Hudební nástroje

prezentace historických hudebních nástrojů strunných, dechových a bicích spojená s ukázkami dobových katalogů výrobců hudebních nástrojů, starých pohlednic, obrazů, reklamních materiálů, keramiky a porcelánu a to vše s hudební tematikou (konec 18. – 1. pol. 20. stol.) sbírky Jaromíra Růžičky z Prahy 17. 4. 2015 – 14. 6. 2015

Doteky tónů

Irena Stanislavová – grafika, komb. technika, malba, pastel a smalt, výstava díla opavské výtvarnice inspirovaného hudbou – obrazy hudby 24. 4. 2015 – 24. 5. 2015

Tržiště světa

výstava replik historických oděvů od středověku po empír, věrné repliky oděvů z uměleckých dílen Martiny Hříbové, Hany Poláškové-Wincorové a Justyny Sepial - Rychlík /PI/ 3. 6. 2015 – 6. 9. 2015

Lubor Niederle, Národopisná výstava československá a Uherskobrodsko

výstava k 150. výročí narození prof. Lubora Niederla a 120. výročí NVČ v Praze 1895, vernisáž u příležitosti Dnů evropského dědictví 2015 18. 9. 2015 – 31. 1. 2015

Etnograf Antonín Václavík

a jeho působení v Slovenskom vlastivednom múzeu v Bratislavě v letech 1919–1939, vernisáž u příležitosti Dnů evropského dědictví 2015 18. 9. 2015 – 31. 1. 2016

V OPRAVY, STAVEBNÍ REKONSTRUKCE, POŘÍZENÍ NOVÉ TECHNIKY

K dosažení cílů bude třeba stále obnovovat techniku a materiální zázemí. Průběžně bude obměňována ICT technika a softwarové vybavení, pořizovány budou nové výstavní prvky podle potřeby tematických výstav.

Muzeum je v dobrém technickém stavu. V letech 2014 – 2018 plánujeme hlavně udržovací práce jako např. opravy fasád, modernizace osvětlení, rekonstrukce kotelen, pořízení a dovybavení technikou fotoateliéru, konzervátorských pracovišť, depozitářů apod. Ne všechny práce lze pokrýt z vlastních zdrojů a na větší akce budou potřeba účelové dotace od zřizovatele.

JEDNOTLIVÉ PLÁNOVANÉ AKCE A TERMÍNY:

ROK 2014

- modernizace osvětlení stálých expozic (účelová dotace + vlastní zdroje 1 200 000,- Kč)
- malířské práce a opravy fasád (vlastní zdroje 100 000,- Kč)
- modernizace kamerového systému expozic – výměna kamer (vlastní zdroje 100 000,- Kč)
- klimatizace dvou kanceláří v podkroví administrativní části muzea (vlastní zdroje 90 000,- Kč)
- úprava klimatických podmínek depozitáře č. 56 – nákup 2 ks odvlhčovacích jednotek včetně záznamového zařízení (vlastní zdroje 85 000,- Kč)

ROK 2014 – 2015

- digitalizace programu Cesta světla (vlastní zdroje 1 000 000,- Kč)

ROK 2015 – 2016

- celková modernizace kotelen a UT, č. 36 a č. 37 (účelová dotace + vlast. zdroje 1 000 000,- Kč)
- pořízení vybavení fotoateliéru pro digitalizaci sbírkových předmětů (světla, stůl apod.) (vlastní zdroje 50 000,- Kč)
- doplnění vybavení konzervátorského pracoviště pro textil (vlastní zdroje 80 000,- Kč)

ROK 2016 – 2017

- nátěr fasád v atriu č. 36 (vlastní zdroje 200 000,- Kč)
- oprava dláždění atria (vlastní zdroje 80 000,- Kč)

ROK 2017 – 2018

- „Nová škola“
Prostory tzv. nové školy stále expozice již díky rychlému vývoji techniky neplní svou původní funkci moderní vize vzdělávacího prostoru, proto je v plánu přestavba sálu v multifunkční centrum, který lze proměnit dle potřeby v promítací sál, hernu, tvořivou dílnu, studovnu. V rámci této přestavby bude zohledněna i budoucí nová expozice, aby investice nesla užitek v dlouhodobém horizontu. (vlastní zdroje nebo účelová dotace 500 000,- Kč)

VI EKONOMICKÁ ROZVAHA, ZDROJE FINANCOVÁNÍ, PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Většina projektů bude kryta rozpočtem muzea, pokud nedoručí k jeho výraznějšímu krácení. V případě významnějších akvizičních, výstavních, publikačních a investičních projektů bude žádáno o finanční podporu, a to z programů Ministerstva kultury, Zlínského kraje, případně různých nadačních fondů. Budou hledány i cesty podpory města, obcí i soukromých podnikatelských subjektů. Muzeum v pravém významu tohoto pojmu nemůže být organizací zaměřenou na zisk, přesto může vytvářet i ekonomický profit, který může pomoci snížit náklady na jeho financování. V našem případě přináší drobný zisk pronajímání reprezentačních prostor pro svatby a jiné slavnostní příležitosti. V tom hodlá muzeum pokračovat a bude reflektovat poptávku a za poskytované služby bude požadovat přiměřenou cenu. Vedení organizace je si vědomo skutečnosti, že vedle nemovitostí a příslušného vybavení i budování a ochrany sbírkového fondu nese zodpovědnost za kvalitní personální zajištění všech funkcí vyplývajících ze zřizovací listiny i za sociálně přiměřené podmínky práce a finančního odměňování pracovníků za odvedenou práci. V rámci finančních možností muzea, tabulkových tarifů a jiných limitů se bude snažit, aby výdělky zaměstnanců byly motivující a vedly k dlouhodobé perspektivě především u odborných pracovníků.

PhDr. Pavel Popelka, CSc., ředitel muzea
V Uherském Brodě 31. 10. 2013

Muzeum
Jana Amose Komenského
v Uherském Brodě